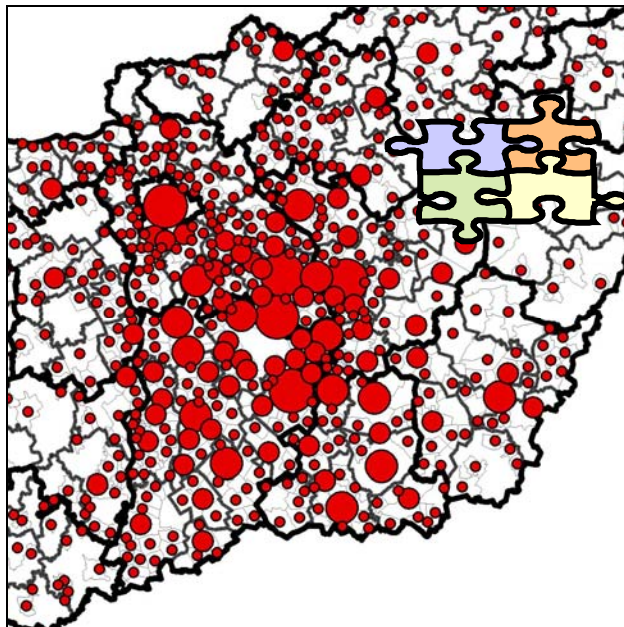

Magyar Tudományos Akadémia Regionális Kutatások Központja
Alföldi Tudományos Intézete

Kecskemét integrált városfejlesztési stratégiája

2007 – 2013

(második, átdolgozott változat)

Előszó

A város helye a térben

Kecskemét helyzete

Az új városfejlesztési körzetek jellemzése

A városfejlesztés stratégiája

A város akcióterületi programjai

Antiszegregációs terv

Vagyongazdálkodási stratégia

Kecskemét

2008

E munka Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata megbízásból készült
az MTA RKK Alföldi Tudományos Intézetében

Témavezető

Dr. Csatári Bálint
kandidátus

A Város helye a térben

Készítette

Kanalas Imre

Kecskemét
2008.

Tartalom

1. A város szerepének meghatározása a településhálózatban	1
1.1. A város térségi szerepkörének meghatározása az országos, a régiós és a helyi koncepciókban	1
1.1.1. Kecskemét térségi szerepköreinek megjelenése az Országos Területfejlesztési Koncepcióban (OTK)	1
1.1.2. Kecskemét térségi szerepének megjelenése a Dél-Alföld Területfejlesztési Koncepciójában	3
1.1.3. Kecskemét térségi szerepének megjelenése a Dél-Alföld Régió Operatív Programjában	3
1.1.4. Kecskemét térségi szerepének megjelenése a Kecskemét és Térsége Területfejlesztési Terv Stratégiai Programban	5
1.2. Kecskemét térségi helyzete és funkciói	6
1.2.1. Kecskemét a Dél-Alföldi régióban	7
1.2.2. Kecskemét Bács-Kiskun megyében	9
1.2.3. Kecskemét és 50 km-es vonzáskörzete	11
1.2.4. Kecskemét és kistérsége	12
1.3. Kecskemét helye a városhálózatban	14
1.3.1. Kecskemét helye a megyei jogú városok között	14
1.3.2. Kecskemét dinamikai típusának meghatározása	16
1.3.3. Kecskemét funkcionális sokszínűsége	17
1.3.4. Kecskemét foglalkoztatási szerepköre	21

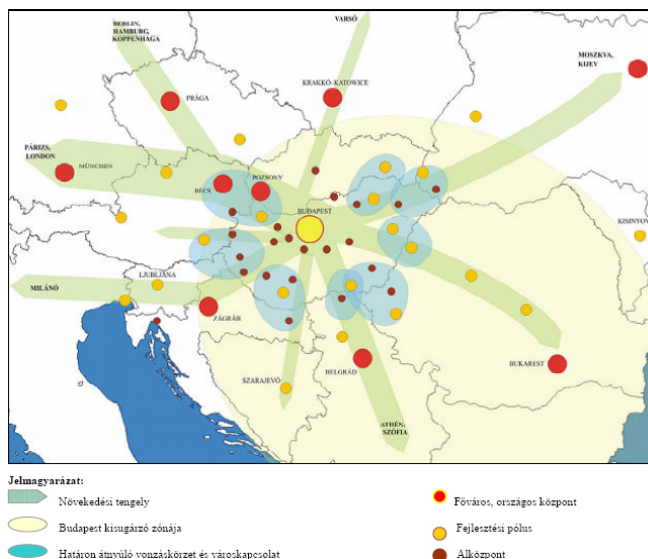
1. A város szerepének meghatározása a településhálózatban

1.1. A város térségi szerepkörének meghatározása az országos, a régiós és a helyi koncepciókban

Kecskemét város térségi funkciói szerteágazóak, melyek meghatározó szerepet töltenek be szűkebb és tágabb környezetük területi folyamatainak szervezésében. A város (jelenlegi és a jövőbeli) térségi szerepkörével, funkcióival, a fejlődés lehetséges irányával az országos, a regionális és kistérségi fejlesztési dokumentumok egyaránt foglalkoznak.

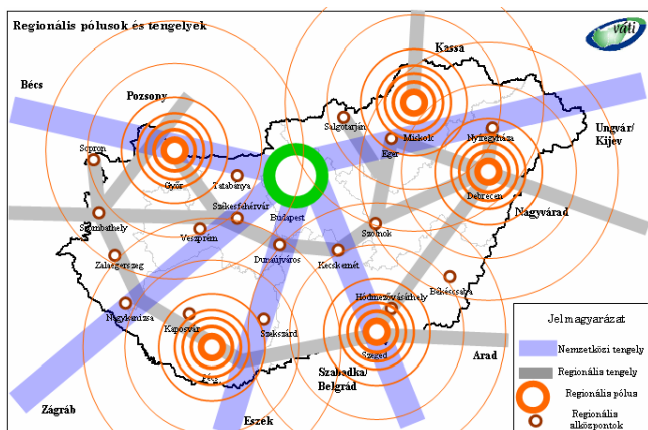
1.1.1. Kecskemét térségi szerepkörének megjelenése az Országos Területfejlesztési Koncepcióban (OTK)

Az Európai Unió dél-keleti térszerkezetét bemutató OTK ábra alapján Kecskemét a Budapest-Belgrád-Athén fejlesztési tengelyben fekszik, melyen áthalad az Észak- és Dél-Európát összekötő IV-es számú Helsink-i folyosó. A nemzetközi fejlesztési tengely mellett Kecskemét térszerkezeti helyzetét kedvezően befolyásolhatja a jövőben – várhatóan – egyre markánsabb szerepet képviselő Győr-Dunaújváros-Kecskemét-Debrecen regionális fejlesztési tengely, mely a város számára nem csak a közlekedési folyosó mentén elhelyezkedő pólusvárosok elérhetőségét javítja, de bővülő lehetőségeket nyit meg Stájerország, az Adria-térsége és Románia irányába egyaránt.

Kecskemét helye a pólusprogramban

Az OTK a pólusprogram keretében Kecskemét számára fejlesztési alközpont szerepet határozott meg a Dél-alföldi régióban. Az OTK valamennyi régióban fontosnak tartja a pólusoktól távol eső térségek dinamizálására képes nagyvárosok szerepének megerősítését az intenzívebben kooperáló kiegyensúlyozott városhálózat megteremtése érdekében.

A pólusprogramon belül Kecskemét általános feladatának tekinti, hogy Szegeddel – mint pólus központtal – és a másik két alközponttal (Békéscsaba, Hódmezővásárhely) közösen fokozza a térség településeinek gazdasági, kulturális és közszolgáltatási

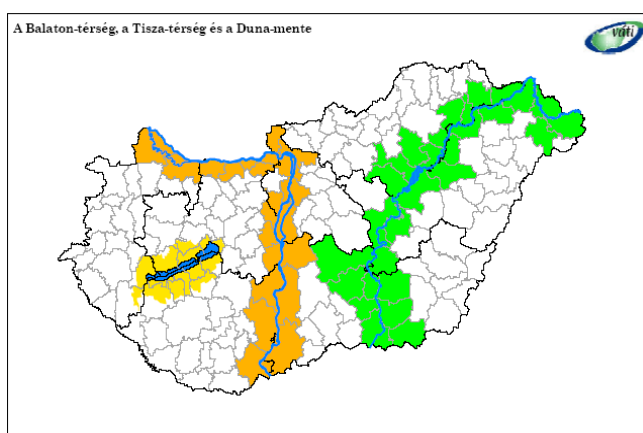

együttműködését, a város-vidék kapcsolatrendszerének erősítését, biztosítsa továbbá a szolgáltatások körének bővülését, minőségének fejlesztését és az alközpont elérhetőségének javítását.

A Tisza-térség védelme és fejlesztése

Az országos jelentőségű integrált fejlesztési térségek és tématerületeken belül Kecskemét és térsége részét képezi a *Tisza-térségnek*. Kecskemétnek így jelentős szerepet kell játszania a természeti értékekben gazdag, ugyanakkor környezetileg érzékeny tiszai területek védelmében. Közre kell működnie a komplex környezetgazdálkodási, terület- és vidékfejlesztési beavatkozások összehangolásában és egy új típusú tájgazdálkodás meghonosításában.

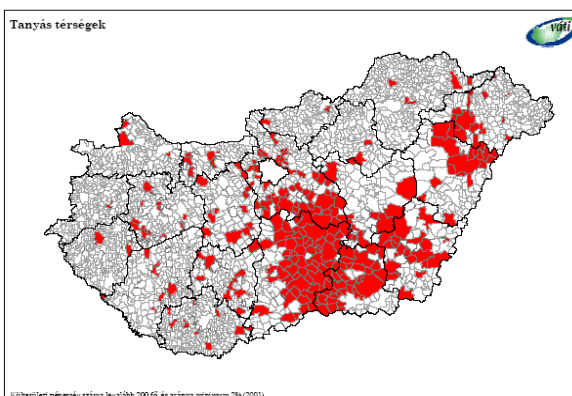
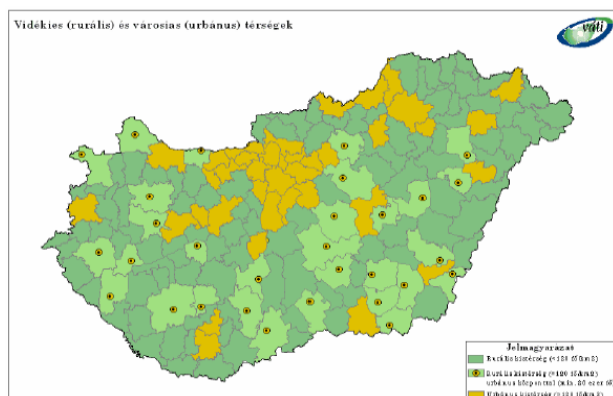
A városnak tevékeny részt kell vállalnia továbbá:

- a táji rendszer működőképességének biztosításában és az ökológiai kritériumoknak megfelelő fenntartható fejlődés feltételeinek megteremtésében,
- a Tisza-térség védett természeti és kulturális örökségének megőrzésében és hasznosításában,
- a Tisza-térség agrárgazdaságának átalakításában,
- a Tisza-térség külső elérhetőségének, közlekedési kapcsolatainak javításában,
- valamint a térség foglalkoztatási helyzetének javításában.

A vidékies jellegből adódó feladatok

Az OTK Kecskemétet és környékét urbanizált központtal rendelkező vidékies kistérség kategóriába sorolja. A város feladatai így kiterjednek vidékfejlesztési kérdésekre is. Kecskemét földrajzi elhelyezkedésénél és sajátos települési szerkezeténél fogva két fejlesztési terület problémáinak kezelésében is érdekelt. A város számára meghatározó feladatok mutatkoznak a tanyás térségek revitalizálásában, valamint a Duna-Tisza közti Homokhátság társadalmi, gazdasági és környezeti helyzetének kezelésében, javításában.

A fejezetben használt ábrák forrása: Országos Területfejlesztési Koncepció 2005.

1.1.2. Kecskemét térségi szerepének megjelenése a Dél-Alföld Területfejlesztési Konceptiójában

A **Dél-Alföldi Régió Területfejlesztési Konceptiója**¹. mind a négy fejlesztési prioritása esetében (így a régiószervezés, a régió nemzetközi közvetítő szerepének erősítése, a gazdaság versenyképességének és a lakosság életminőségének javítása) meghatározza a fejlesztési terület szereplőit, valamint a települések szerepét és feladatait.

A régiószervezés című prioritásban a dokumentum kitér a főiskolai, illetve kutatóintézeti centrumok, így Kecskemét felsőoktatásának a régióformálásban, innováció előállításban és közvetítésben ellátandó szerepére. Felhívják a figyelmet az integrált felsőoktatási intézmények és a régió gazdaságában nagyobb szerephez jutó kutatóintézetek együttműködésének fontosságára, egyes tudásigényes ipari és szolgáltató ágazatok fejlődésének előmozdítása érdekében.

A régió nemzetközi közvetítő szerepének erősítésénél néhány település (többek között Kecskemét) közlekedéshálójai adottságai és lehetőségei meghatározók. A térkapcsolatok javítását lehetővé tevő közlekedéshálójai fejlesztések következtében néhány kedvező fekvésű város (Kecskemét, Szeged, Békéscsaba) csomóponti szerepet tölthet be, ennek kihasználása azonban saját stratégiájuktól is nagymértékben függ.

A gazdasági versenyképesség javításánál a dokumentum hangsúlyozza, hogy a gazdaság fejlődése a Dél-alföldön alapvetően a nagy gazdasági centrumok versenyképességének, jövedelemtermelő potenciáljának függvénye. Ezeknek a városoknak aktív szerepet kell vállalniuk a helyi gazdasági szereplők adaptációs képességének javításában és a fejlett gazdasági ismeretek, innovációk közvetítésében a régió gazdasági szereplői felé. Fontos lehet a régióspecifikus termékek előállítása, vonzó telephelyek kialakítása.

Végül, a lakosság életminőségének javítása című prioritásnál a fejlesztések többsége a régió hátrányos helyzetű belső és külső periferiáin élő lakosságot célozza, ugyanakkor Kecskemét iskolarendszerén keresztül jelentős szerepet játszhat a népesség képzettségi színvonalának emelésében, a minőségi munkaerő biztosításában, a munkanélküliség hatékony kezelésében. Hozzájárulhat a városi szolgáltatások elérésének javításához, a gazdasági fejlődés és társadalmi innovációk minél gyorsabb terjedésének elősegítéséhez, az egészséges településkörnyezet kialakításához, illetve a helyi közösségek támogatásához, a civil szerveződések aktivizálásához.

1.1.3. Kecskemét térségi szerepének megjelenése a Dél-Alföld Régió Operatív Programjában

A **Dél-Alföldi Régió Operatív Programja**² (DAOP) figyelembe vette a területfejlesztési koncepció és a koncepció felülvizsgálatának prioritásait. A megfogalmazott célok elérése érdekében a régió operatív programja hat prioritás tengelyt fogalmazott meg, melyek területi preferenciái között több helyen Kecskemét szerepére is kitér.

- I. prioritási tengely: Regionális gazdaságfejlesztés
- II. prioritási tengely: Turisztikai célú fejlesztések
- III. prioritási tengely: Közlekedési infrastruktúra-fejlesztés
- IV. prioritási tengely: Humáninfrastruktúra-fejlesztések
- V. prioritási tengely: Térségfejlesztési akciók
- VI. prioritási tengely: A Dél-alföldi operatív program lebonyolításának finanszírozása (technikai segítségnyújtás)

¹ A dokumentum 1999-ben jelent meg az MTA RKK Alföldi Tudományos Intézetének gondozásában.

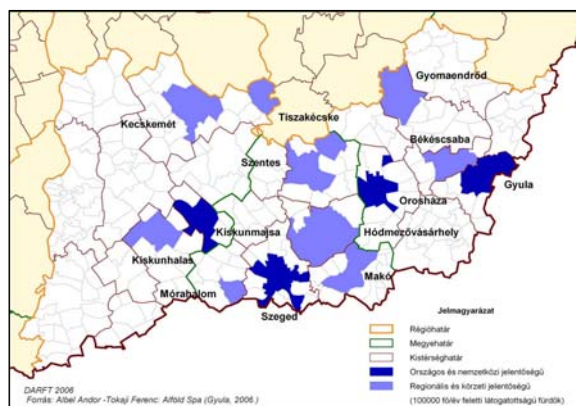
² A fejlesztési dokumentumot a Dél-Alföldi Regionális Fejlesztési Tanács készítette, melyet a kormány 2006. decemberében fogadott el.

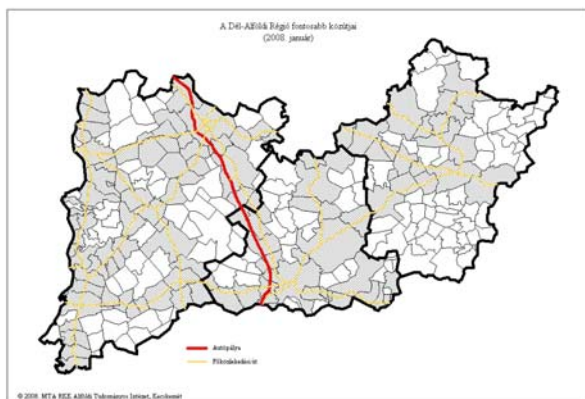

A **regionális gazdaságfejlesztés** prioritás két fontos fejlesztési irányt határoz meg a térség nagyobb városai számára. Az egyik a *helyi adottságokra építő fejlesztések*, melynek sorában Kecskemét számára a gépgyártás, a műanyaggyártás, az élelmiszeripar és a nyomdaipar kínál lehetőségeket. A másik fejlesztési irányt az *integrált, innovatív fejlesztések* képezik a régióban. Kecskemét számára új lehetőségeket a humán-, ipari-környezetvédelmi- és agro-technológiához, illetve a műszaki- és anyagtudományokhoz, valamint az informatikai és szoftverfejlesztésekhez kapcsolódó egyedi, integrált projektek biztosíthatják. A program sikerességét a helyi, térségi szintű hídképző intézmények és a hozzájuk köthető szolgáltatások (üzleti és piacfejlesztési tanácsadás nyújtása, befektetés ösztönzés) fejlesztése nagymértékben segíthetik, melyek közül Kecskeméten ezt a szerepet a tervezett innovációs és technológiai központ töltheti be.

Országos és regionális jelentőségű fürdők

Turisztikai kínálatát a térség kisebb településeivel összehangoltan komplex turisztikai termékként kívánja megjeleníteni.

Kecskemét közlekedéshálójának helyzetéből és ellátási központ szerepéből adódóan a DAOP **közlekedési infrastruktúra-fejlesztés** prioritás minden intézkedés típusában (a kistérség közúti elérhetőség feltételeit javító infrastrukturális beruházások, közösségi közlekedés korszerűsítése, kistérségi és helyi jelentőségű logisztikai beruházásokhoz kapcsolódó közúti infrastruktúra fejlesztése, kerékpárút-hálózat építése) érintett és érdekelt.

Hasonló megállapítás tehető a **humáninfrastruktúra-fejlesztések** prioritás esetében is. Bár a program elsősorban a vidéki terület hátrányából eredő különbségek mérséklését, az elmaradott kistérségek fejlesztését támogatja, de az alapszolgáltatások színvonalának emelése, az életminőség javítása, az intézményi fenntarthatóság és az esélyegyenlőség biztosítása Kecskemét számára is meghatározó programok. A térségi ellátó szerepéből is adódóan komoly feladat hárul a városra az egészségügy korszerűsítése, az oktatási infrastruktúra fejlesztése, a szociális fejlesztések és az akadálymentesítés terén egyaránt.

A DAOP fontos részét képezik a **térségfejlesztési akciók** is. Ez a prioritás a településhálózat infrastrukturális megújítását, a régió gazdaságát dinamizáló városok ellátó funkcióinak bővítését, a településeken a foglalkoztatottság növelését, az élhető és egészséges települési környezet kialakítását célozzák. Kecskemét a térségfejlesztési akciók két komponensében is (az integrált, szociális jellegű városrehabilitáció és a főutca típusú akciók: város-, városrész központ revitalizáció) jelentős szerepet kíván vállalni mind a helyi lakosság és a vállalkozók életkörülményeinek javítása, mind pedig az épített környezetének megóvása, fejlesztése érdekében.

1.1.4. Kecskemét térségi szerepének megjelenése a Kecskemét és Térsége Területfejlesztési Terv Stratégiai Programban

Kecskemét és Térsége Területfejlesztési Terv Stratégiai Program³ három stratégiai célt fogalmaz meg. A *gazdaságfejlesztést, a természeti adottságok fenntartható hasznosítását és az életlehetőségek és az életminőség javítását*. A stratégiai célok teljesülését öt stratégiai programcsoportba összefogott fejlesztési elképzelések hivatottak biztosítani, melyek a következők:

- I. Infrastruktúra és közlekedésfejlesztés
- II. Gazdasági versenyképesség fejlesztése
- III. Társadalom és humán erőforrás fejlesztés
- IV. Multifunkciós agrárgazdaság kialakítása és vidékfejlesztés
- V. Környezetminőség javítása

Kecskemétnek, mint a térség központjának minden programcsoporton belül fontos szerepköröket szánunk. Az **infrastruktúra és közlekedésfejlesztés** irányon belül a közlekedési feltételek javításában (tömegközlekedés javítása, forgalomszervezés, elérhetőség

javítása, kerékpárút hálózat fejlesztése) hárul kiemelt szerep a városra.

Az infrastruktúra fejlesztés speciális területén, az üzleti infrastruktúra feltételeinek javításában foglalmaztak meg a városnak szerepet. A program főbb elemei az iparterületek és ipari parkok létesítése, valamint a vállalkozói inkubációs szolgáltatások biztosítása, melyek a foglalkoztatottság bővítését célozzák.

Kecskemét, mint regionális logisztikai központ

A **gazdasági versenyképesség fejlesztése** programban a kis- és középvállalkozások fejlesztésében, tevékenységük támogatásában jelöltek meg a kistérség egészére kiterjedő feladatokat a város számára, melynek keretében egy térségi gazdaságfejlesztési ügynökség alapítását rögzítették. Kecskemét közlekedésföldrajzi helyzetéből adódóan a dokumentum kiemeli a komplex logisztikai infrastruktúra és szolgáltatások kialakításának szükségességét, valamint az e-gazdaság feltételeinek javítását. A turizmus fejlesztésén

³ A fejlesztési dokumentum 2005. decemberében készült el a Kecskemét és térsége többcélú kistérségi társulás gondozásában.

belül Kecskemét számára az üzleti, kulturális és egészség turizmus feltételeinek megteremtését, a meglévő adottságok kiszélesítését fogalmazták meg.

A **társadalom és humánerőforrás fejlesztés** kiemelt helyen szerepel a stratégiai dokumentumban. Kecskemét mérete, oktatási kínálata és hagyományai következtében elsősorban az oktatás-képzés fejlesztésében, valamint a tudományos kutatás és kísérleti fejlesztés humán és infrastrukturális feltételeinek javításában tölthet be meghatározó térségi szerepet. A program fejlesztendő területként fogalmazza meg a K+F beruházások támogatását, a térségi kutatóintézetekkel történő együttműködést és az innovációs és technológiai központ létrehozását. Hasonlóan fontos funkciót határoztak meg a városnak az egészségügyi és szociális ellátás fejlesztése tekintetében is. A kiterjedt ellátórendszerének köszönhetően Kecskemét látja el nem csak a kistérség, de tágabb környezetének lakosságát is, ezért a szociális és egészségügyi intézmények infrastrukturális, műszaki-technikai fejlesztése, illetve a megfelelő szakembergárda biztosítása elsősorban ennek a településnek a feladata. A kistérség megfelelő működése megkívánja továbbá a partnerségi kapcsolatok, identitástudat, kistérségi kommunikáció és marketing tevékenységek fejlesztését is, melyben kiemelt szerepet kell felvállalnia a kistérségi központnak.

A térség egyik, jövőbeli kitörési pontja lehet a **multifunkciós agrárgazdaság kialakítása és vidékfejlesztésben** rejlő lehetőségek kiaknázása. Ennek érdekében azonban szükség van az innovatív agrárgazdaság megvalósítására, a gazdaságok szerkezetváltásának elősegítésére, új növénykultúrák meghonosítására, a kertészeti ágazat fenntartható fejlesztésére, a termelés technológiájának korszerűsítésére, a termékek feldolgozására, az értékesítés fejlesztésére, a termelői szerveződések támogatására, továbbá az agrárlogisztika fejlesztésére. Kecskemétnek a fentebb említett fejlesztési területeken befektetés-ösztönző, szervezési-koordinációs, oktatási-kutatási, marketing és logisztikai feladatokat egyaránt el kell látnia.

A térség népességének helyben tartásában, egészségügyi- és mentális állapotának megőrzésében a **környezetminőség javítása** elengedhetetlen feladat. Ennek érdekében Kecskemét kiemelt szerepet vállal a települési környezet fejlesztésében, az épített (települési rekonstrukciók, revitalizációs programok) és természeti környezetének megőrzésében (környezeti szennyezések csökkentése, rekultivációk, hulladékgazdálkodás, energiahatékonyság fejlesztése, zajvédelem), továbbá oktatási és kutatási központ szerepéből adódóan az innovatív környezetvédelmi megoldások megismertetésében és elterjesztésében.

1.2. Kecskemét térségi helyzete és funkciói

Kecskemét az ország egyik meghatározó természetföldrajzi egységének, a Duna-Tisza közének legnagyobb települése. Bár az itteni természetföldrajzi adottságok alapvetően nem kedveztek egy jelentősebb térségi hatással rendelkező város kialakulásának, a területet keresztülzelő kereskedelmi útvonalak mégis elég városfejlesztési energiát tudtak biztosítani Kecskemét településhálózatból történő kiemelkedéshez.

Kecskemét történelmi fejlődésének alapvető sajátossága, hogy évszázadokon keresztül nem rendelkezett lényeges vonzáskörzettel, hiszen a Török Hódoltság alatt a Duna-Tisza közének középső része – néhány város kivételével – teljesen elnéptelenedett. Növekedését tehát nem a környezetében betöltött központi szerep segítette elő, de nem is a közvetítő kereskedelemnek köszönheti megerősödését (mint például Kassa, vagy Brassó), hanem saját belső erőforrásaira támaszkodva fejlődött. Ezt a belső erőforrást a 15. század végétől a 18. század közepéig a saját és bérelt pusztáin folytatott szarvasmarhatartás és Nyugat-Európába irányuló marhakereskedelem biztosította. A 18-19. század folyamán a Homokhátság területének fokozatos újratelepülésével a város ugyan elvesztette bérelt pusztáit, azonban a közel 1000 km²-es közigazgatási határa még mindig elég lehetőséget nyújtott az autonóm fejlődéshez. Az intenzívebb gazdálkodással, különösen szőlő- és gyümölcstermesztéssel

párhuzamosan kibontakozó tanyarendszer egy egészen különös város-vidék kapcsolatot hozott létre, ahol a város vonzáskörzetét tulajdonképpen a saját tanyavilága képezte.

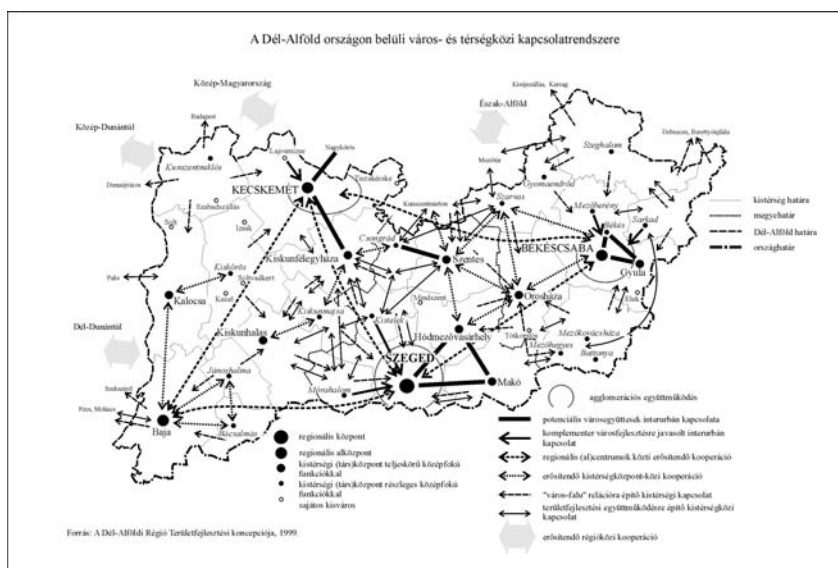
A II. világháborút követően kiépülő új, erősen központosított politikai és gazdasági rendszerben Kecskemét mesterséges beavatkozások révén vált valódi területi központtá. Tanyavilágának leválasztásával már közigazgatásilag is értelmezhetővé vált szűkebb vonzásterülete, megyeszékhelyként pedig több mint 100 település számára vált adminisztratív és forráselosztó centrummá. A megyén belüli excentrikus elhelyezkedése, és a megye lakosságához képest relatíve alacsony népességszáma miatt azonban térségi szerepe korlátozott maradt.

Az utóbbi 20 év politikai és gazdasági átrendeződése Kecskemét térségi hatókörét inkább negatívan, mint pozitívan érintette. A megyei hatáskörök gyengülése, a mesterségesen formált Dél-Alföldi Régió belüli peremhelyzet és nem utolsósorban a Budapesti agglomeráció vonzásterületének intenzív kiterjedése következtében a város térségi szerepe (elsősorban az igazgatási, döntéshozatali és felsőoktatási területen) beszűkült. A térségi szerepkör csökkenését az oktatás, az idegenforgalom, a kultúra és nem utolsósorban a gazdaság területén megjelenő új, speciális és egyedi funkciók tudnák kompenzálni, melyre a városnak az adottságai megfelelőek. Kecskemétnek a felsorolt területeken van lehetősége karakteres szerepkör formálására, versenyképessége növelése, valamint Budapest és Szeged egyre erősebb (oktatási, kereskedelmi, igazgatási, stb.) térségi vonzásával szemben.

1.2.1. Kecskemét a Dél-Alföldi régióban

Kecskemét a Duna-Tisza köze meghatározó közigazgatási, kulturális és – nem utolsósorban – gazdasági központja, a régió második legnagyobb városa (lakóinak száma 2007-ben 109.847 fő, ami mintegy 2/3-a a régióközpont Szeged népesség számának).

Kecskemét a nagy hagyományokkal rendelkező, s jelentős területi szereppel bíró gazdasági ágazatai (élelmiszeripar, nyomdaipar, gépipar), a forgalmi helyzete és ellátó szerepköre ellenére a második világháborút követően csak fokozatosan vált valódi „felsőfokú” központtá. Ebben a folyamatban jelentős szerepet játszott a megyeszékhelyi funkció megszerzése 1950-ben, majd az 1960-as évek vidéki ipartelepítési folyamata (BRG, Kéziszerszámgyár, Szerszámgépipari Művek, stb.), ezt követően pedig a 1970-es években bekövetkezett oktatási és kulturális funkcióbővítések, amelyek a megyehatárokon is átnyúló, kiterjedtebb térbeli vonzóhatást eredményeztek. A főiskolák, a kutatóintézetek, a Nemzeti Park, a Kodály Intézet voltak azok az intézmények, amelyek az új funkciókat, s az azoknak köszönhető új minőségi jegyekkel mérhető városi kisugárzó hatást és vonzást megjelenítették.

Kecskemét regionális szerepkörének meghatározása mégsem egyértelmű, mert a nagyvárosok vonzásvizonyai tekintetében 80-85 kilométerre fekszik a teljes értékű regionális központként funkcionáló Budapesttől és Szegedtől. A régióban betöltött periférikus helyzetének és a viszonylag nagy megyeméretnek köszönhetően, hasonló probléma

jelentkezik a bácskai, illetve a hidakkal rendelkező Duna-menti területeken, ahol a megye településeire erős vonzó hatást gyakorol Pécs, illetve másik két megyei jogú város, Dunaújváros és Szekszárd.

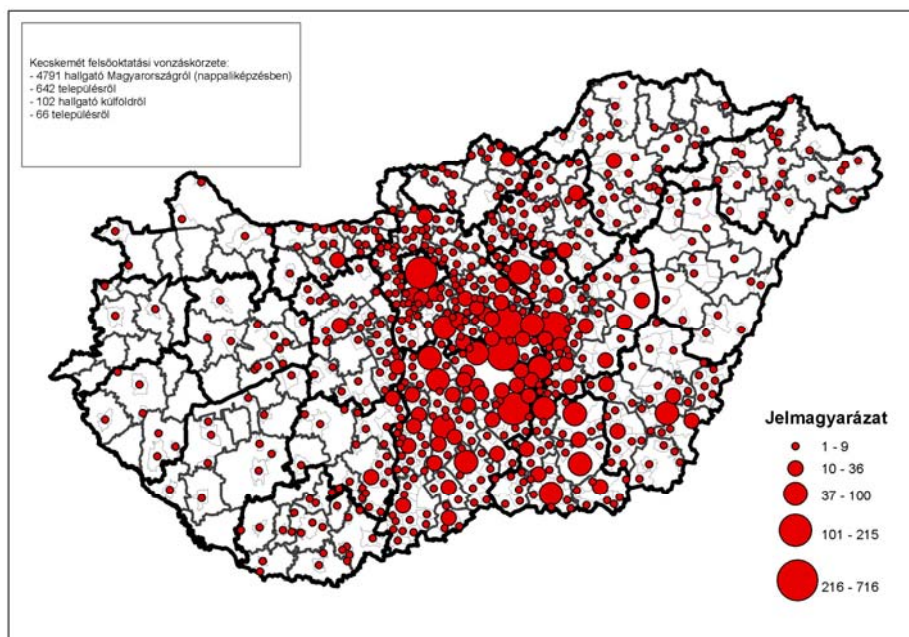
Éppen ezért ma még joggal nevezhetjük Kecskemét regionális központi funkcióit másodlagosnak. A jelenleg meglévő regionális funkciók csak a városhoz és területéhez kötődő sajátos jegyekkel, egyedi funkciókkal (versenyképes gazdaság, vidékfejlesztés, környezetvédelem) lehetnek életképesek a jövőben. Az élelmiszergazdaság és a hozzá kapcsolódó felsőoktatás-kutatás mai kedvezőtlen helyzete például jelentősen rontotta a város regionális pozícióit. Hasonlóan nehéz helyzetet teremtett a „magas kultúra” és művészetek támogatási helyzetének romlása is, mely érzékenyen érintette a város kulturális és művészeti funkcióit és intézményeit (pl. Kodály Iskola, Nemzetközi Kerámia Stúdió, Nemzetközi Zománcművészeti Alkotóműhely, városi múzeumok).

Az egészségügyi ellátás, vagy a hatósági ügyintézési feladatok (tehát az irányított térbeli kapcsolatok) tekintetében Kecskemét csak néhány területen lát el regionális feladatokat. Bár a Kecskeméti Megyei Kórház az ország legnagyobb egészségügyi centrumai közé tartozik, regionális feladatokat ennek ellenére csak az onkoradiológia, a traumatológia és az ortopédia területén tölt be. Speciális térségi egészségügyi szerep jelenik meg még a Kecskeméti Repülőkórházban is, ahol a katonai pilótajelöltek, a kiképzett repülőállomány, valamint a repülést kiszolgáló földi személyzet (műszakiak, repülésrányítók) alkalmassági és szűrővizsgálatait végzik.

A közigazgatási feladatok ellátásában Kecskemét nagyobb részben megyei hatókörű intézményekkel rendelkezik. A Dél-Alföldi Régióban a 2005 óta létrehozott több mint 20 regionális szerepkört betöltő hivatal és főosztály közül mindössze ötnek (*Magyar Államkincstár Dél-Alf-i. Reg. Igazg., Nemzeti Közlekedési Hatóság Dél-Alf-i Reg. Ig., OMMF Dél-Alf-i Reg. Munkavédelmi Felügyelőség és Munkaiügyi Felügyelőség, Vám- és Pénzügyőrség Dél-Alf-i Reg. Nyomozó Hivatala*) került a központja Kecskemétre, mely jelzi, hogy a korábban a megyeszékhelyek között szándékolt egyenletes feladatmegosztás nem tudott megvalósulni a gyakorlatban.

A város oktatással kapcsolatos térségi szerepköre a közigazgatásnál hangsúlyosabb. Ezt a szerepkört elsősorban az egyházi iskolák, illetve a főiskolai karok rendelkezésre álló kapacitásai biztosítják.

A Kecskeméti Főiskola területi vonzáskörzete az intézménybe járó hallgatók állandó lakhelye alapján

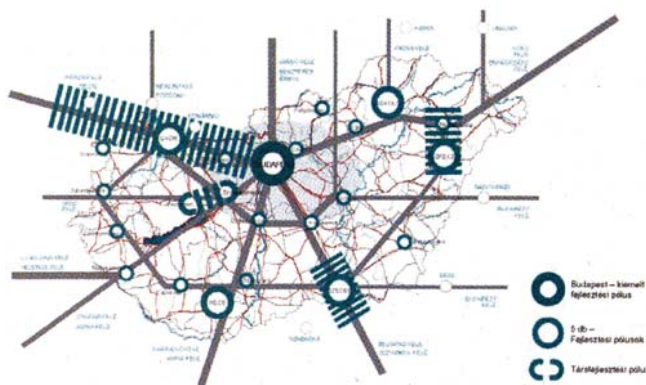

A város fejlődőképességét, s potenciális térségi lehetőségeit reprezentáló szellemi erőforrások tekintetében megállapítható, hogy gyenge a városban a gazdaság jövőbeli diverzifikációjának alapját képező kutatás-fejlesztési háttér. A városban ezt a tevékenységet a felsőoktatási intézményeken kívül csak néhány kutatóhely képviseli, melyek nagyjából az egészségügy, a kultúra és a társadalomtudományok, illetve az alacsony hozzáadott értéket képviselő mezőgazdaság területén tevékenykednek. Kecskemét térségi agrár és élelmiszeripari törekvéseit jelentősen rontja a mezőgazdaság és az erdészeti tevékenység terén tapasztalható kutatás-fejlesztési háttér leépülése. A rendszerváltás óta a három, nagy hagyományokkal rendelkező kecskeméti kutatóintézetnél (Zöldségtermesztési Kutatóintézet, Erdészeti Tudományos Intézet, Szőlészeti és Borászati Kutatóintézet) mintegy 55%-kal csökkent a kutatók létszáma, s reálértékben apadtak a K+F tevékenységre fordított források is.

A város gazdaságának ágazati összetétele a rendszerváltozás óta jelentősen átalakult, modernizálódott. A vállalkozások száma, sokszínű tevékenysége és gazdasági mutatói arra utalnak, hogy e téren Kecskemét térbeli-regionális szerepköre stabil, erős és jelentős hatással van tágabb környezetére, meghatározó módon mérsékli környékének munkanélküliségét, s munkaerő vonzása Pest és Szolnok megyék déli része felé is egyre erőteljesebbnek mutatkozik.

Kecskemét térszerkezeti elhelyezkedése

Forrás: Országos Fejlesztéspolitikai Koncepció 2005.

Az eddig felhalmozott kutatási eredmények alapján fontos kiemelni, hogy **a város térszerkezeti helyét és vonzásviszonyait illetően kettős közelítést szükséges alkalmazni.** Egyrészt Kecskemét része a Dél-Alföldi Régióknak, s fejlesztéseit a térség településeivel összhangban igyekszik végezni. Másrészt viszont **a Budapest fővárosi agglomeráció körül 60 - 80**

kilométerre formálódó külső városgyűrűnek (Tatabánya, Székesfehérvár, Dunaújváros, Kecskemét, Szolnok, Eger) **is részét képezi, amely a távlatokat illetően,** – megfelelő közúti és vasúti összeköttetés révén – **akár fontosabb lehet a város jövőbeli funkcionális és térbeli-városhálózati integrációját illetően, mint a Dél-Alföld régióban elfoglalt pozíciója.** Ezt a változó orientációs szerepet erősítheti tovább a Bécs–Budapest–Belgrád európai közlekedési és kommunikációs folyosó – remélhető jövőbeli – fejlesztése, az épülő M8-as tranzitút és az ennek részeként már megépült dunaújvárosi híd, a Budapest–Szeged MÁV vonal kétvágányosítása és ezzel a lehetséges európai vasúti hálózati szerepének növelése, valamint az egyre erősödő logisztikai szerepkör. **Ezek a jövőben várhatóan kialakuló közlekedési-térszerkezeti elemek új gazdasági, szállítási, szolgáltatási telephelyeket vonzhatnak.** Budapest túlszűfoltóságával, s egyre emelkedő ingatlanáraival is számolva, jelentős gazdasági, szolgáltatási és egyéb kiegészítő funkciók települhetnek Kecskemétre, melyek regionális hatása akár közép-európai jelentőségű is lehet.

1.2.2. Kecskemét Bács-Kiskun megyében

Kecskemét hazánk legnagyobb, 8.445 km² területű megyéjének székhelye. A város megyén belüli szerepkörének jelentős növekedése meghatározó módon összefüggött a második világháborút követő új államigazgatási-területi rendszer átalakításával, melynek során 1950. január 1-én Kecskemét megyeszékhely státust kapott. Az 1950-es évek

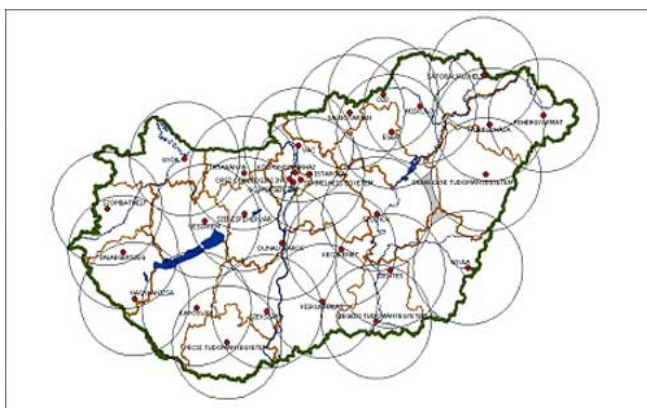

tervgazdálkodási és településhálózat-fejlesztési rendszerében ez a közigazgatási szerepkör Kecskemét számára olyan politikai és pénzügyi előnyökkel járt, melyre támaszkodva jelentős gazdasági, közigazgatási és kulturális változásokon mehetett keresztül.⁴ Sorra települtek a városba a megyei közigazgatási szervezetek, bíróságok és különböző hivatalok. A város gazdasági, ellátási és foglalkoztatási szerepköre is jelentősen bővült az 1960-as évek vidéki ipartelepítése következtében. Ezt a gazdasági, illetve igazgatási szerepkört színesítették és bővítették az 1960-as évektől megjelenő oktatási (Tanítóképző 1959, GAMF 1964, Kertészeti Főiskola 1971) kulturális (Erdei Ferenc Művelődési Központ 1975, Kodály Intézet 1973) és kutatás-fejlesztési (Erdészeti Tudományos Kutatóintézet 1965, Szőlészeti és Borászati Kutatóintézet 1977, MTA RKK Alföldi Tudományos Intézet 1982) intézmények.

Napjainkban Kecskemét megyei szerepköre – a regionális átszervezések ellenére – leginkább a közigazgatás területén érzékelhető. Kecskeméten 10 megyei szervezet központja található, melyek mezőgazdasági, igazgatási, földhivatali, igazságszolgáltatási, katasztrófa-, nemzetbiztonsági- és rendvédelmi feladatokat látnak el a megye teljes területén.

A kiemelt kórházak területi hatóköre

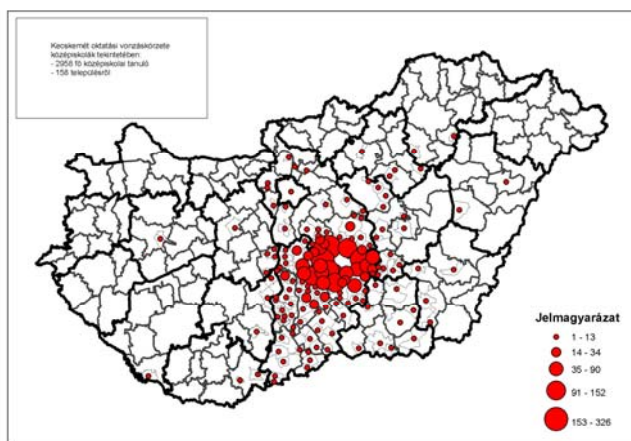

Forrás: Kórházfejlesztési Törvény 2006.

Jelentős szerepet tölt be Kecskemét néhány közösségi szolgáltatás tekintetében is, mint például a sérült gyermekek oktatása és korai fejlesztése, a gyermekvédelem, az idősgondozás, vagy az egészségvédelem. Az egészségügy területén a megyei kórház szakrendelése mintegy 250.000 fő ellátását biztosítják elsősorban a megye északi és középső részében, illetve több szakterület esetében a megye határán túlnyúlva is.

A város kulturális és szellemi központként vezető szerepet játszik a közművelődési feladatok ellátásában, a kulturális értékek védelmében és bemutatásában (Megyei Levéltár, Katona József Megyei Könyvtár, Forrás szerkesztősége, stb.).

A Kecskeméti középiskolák vonzáskörzete a városban tanulók állandó lakóhelye alapján

településéről, s további 200 diák a megyén kívülről.

Erős megyei szerepkört figyelhetünk meg a középfokú oktatás területén. Az egyházak oktatási intézményein kívül az új szakképzési (TISZK) központ és az önkormányzati fenntartású iskolák iránt is nagy kereslet mutatkozik. A városban 20 középiskola lát el oktatási feladatokat, melyekben több mint 8.500 diák tanul. A diákok közel 30%-a más településről veszi igénybe Kecskemét középfokú oktatási kínálatát. Csak az önkormányzati tulajdonú kecskeméti középiskolákba több mint 2.500 diák jár be a megye 119

⁴ Igaz azonban, hogy a megye lehatárolása, illetve Kecskemét megyén belüli excentrikus helyzete torz térkapcsolati rendszert alakított ki, s évszázadokon át összetartozó területek elkülönült fejlődését indította el.

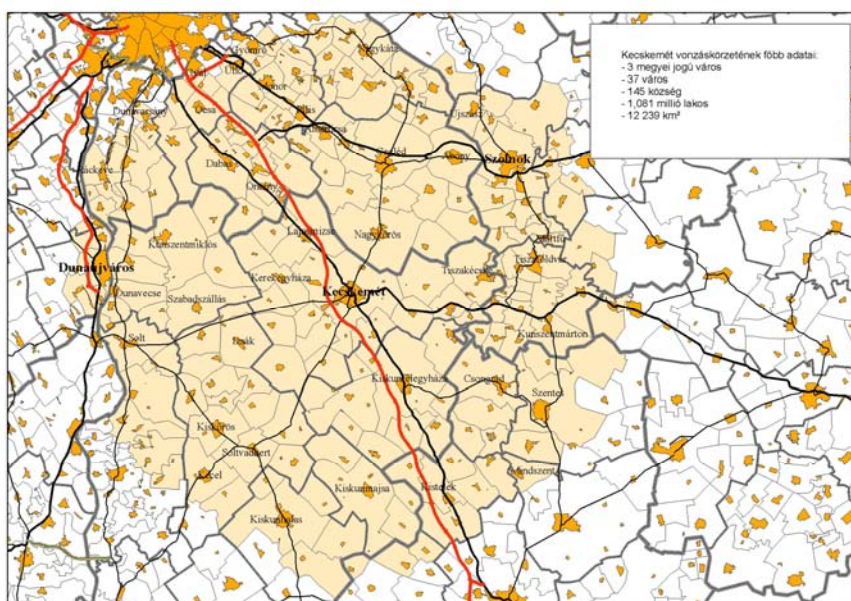

A város környezetéhez képest magas szintű szolgáltató és kereskedelmi funkciókkal rendelkezik, mely Kecskemét ellátó szerepkörét erősíti a város mintegy 30 km-es környezetében. A mainál jelentősebb, a megye távolabbi városaira is kiterjedő vonzást csak abban az esetben tudna kialakítani Kecskemét, ha magas szakmai műveltséget, képzettséget igénylő tercier és kvarterner szektorait bővítené.

1.2.3. Kecskemét és 50 km-es vonzáskörzete

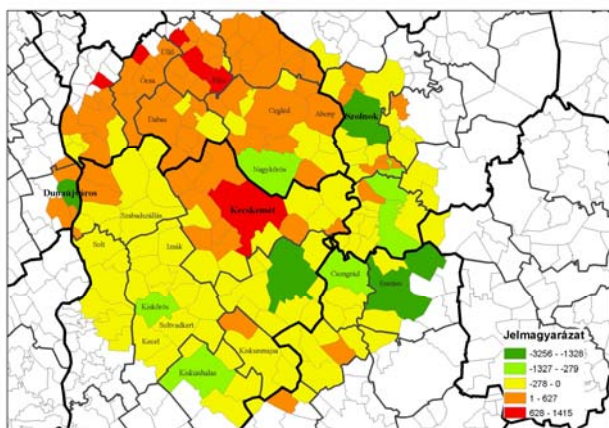
Kecskemét 50 km-es vonzáskörzetében 185 településen valamivel több, mint 1 millió ember él. A vonzáskörzetben 3 megyei jogú város és 37 városi jogállással rendelkező település található. A vonzáskörzet területének nagy része a Homokhátság természeti tájához tartozik, kivéve a nyugati részt – Kunszentmiklós és Szabadszállás térségét –, mely a Duna menti síkság része.

Kecskemét 50-km-es vonzáskörzete

A népességszám változását tekintve 1980 és 1990 között Kecskemét kivételével szinte mindegyik vizsgált település népessége csökkent. 1990 és 2001 között a helyzet megváltozott, mert míg a várostól délre fekvő községek lakosság száma kevés kivételtől eltekintve tovább csökkent, addig északnyugaton – a budapesti agglomeráció kiterjedésének hatására – ennek ellenkezője történt.

Kecskemét és 50km-es körzetének népességváltozása

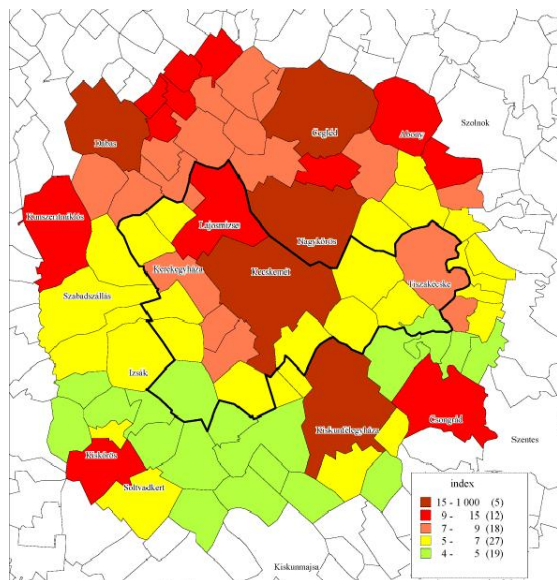
Ezt a változást több tényező is elősegítette (pl.: Budapest gyorsabb elérésének lehetősége, kedvezőbb ellátottsági viszonyok, bővülő munkalehetőségek).

A 2001-2005 közötti időszakban differenciáltabb a kép, hiszen a Kecskemét környékén már korábban is zajló szuburbanizációs folyamat sokkal inkább kiteljesedett. Ezt a város közeli falvak népességének növekedése és pozitív vándorlási egyenlegük is alátámasztja.

A foglalkoztatás térbeliségéről, illetve az ingázásról készült térképek alapján elmondható, hogy a Kecskeméten és a környező városi központokban az aktív keresők jórészt helyben dolgoznak. Kecskemétet délről körülvevő települési gyűrűben viszont a 30%-ot is eléri az ingázók aránya. A térség északnyugati részéhez tartozó településeken szintén magas ez az arány, de itt Budapest az ingázás elsődleges iránya.

Kecskemét szupergravitációs indexe

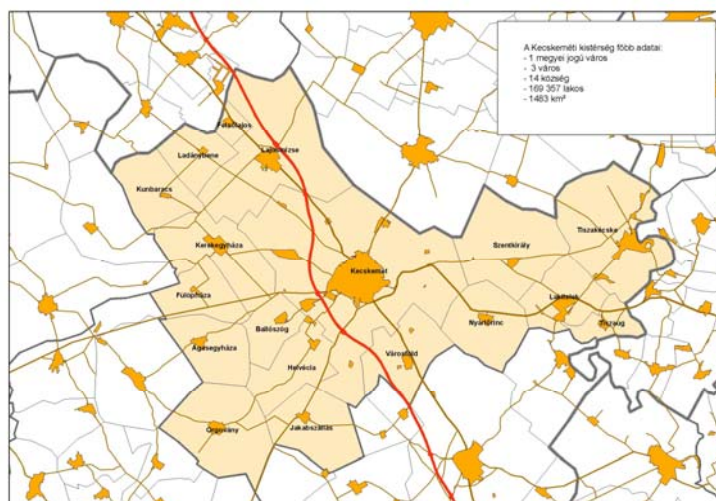
A városok és a Kecskemét környéki települések *standardizált „szupergravitációs” indexét* ábrázoló térképek is hasonló képet mutatnak. A demográfiai, gazdasági és szolgáltatási adatokat tartalmazó összesített mutatók ábrája, az egymás melletti, illetve a vizsgált térbe eső települések egymásra gyakorolt vonzásának erősségét mutatja. Kecskemét vonzáskörzete kiterjed az 50 km-es zóna egészére, de az északi települések (Pest-megye) jól ellátottak, így hatása ott kevésbé érvényesül. Ebben a településcsoportban Budapest vonzása is jelentős, de az alapvető szolgáltatások elérésében – még ebben a települési körben is – meghatározó szerepe van Kecskemétnek. Az ábra összességében arra is rámutat, hogy Kecskemét térbeli helye alapján – bizonyos

(gazdasági, kereskedelmi, egészségügyi, oktatási) tekintetben – mintegy egymillió tényleges vonzáskörzettel rendelkezik, melyet erőteljesebben figyelembe kellene venni a város gazdasági potenciáljának megítélésakor.

1.2.4. Kecskemét és kistérsége

A kecskeméti kistérségbe 18 település tartozik, ezek közül négy városi jogállású. A kistérség 169.000 fős lakónépességének 81%-a városokban él (137.600 fő). A kistérség népességének száma 2000-2005 között jelentősen, mintegy 1.500 fővel nőtt. A növekmény 11 településnek köszönhető, ezek közül is kiemelkednek a Kecskemét körül meghatározó szuburbanizációs folyamatokat mutató települések (Ballószög, Helvécia és Kerekegyháza).

A kecskeméti kistérség területi kiterjedése

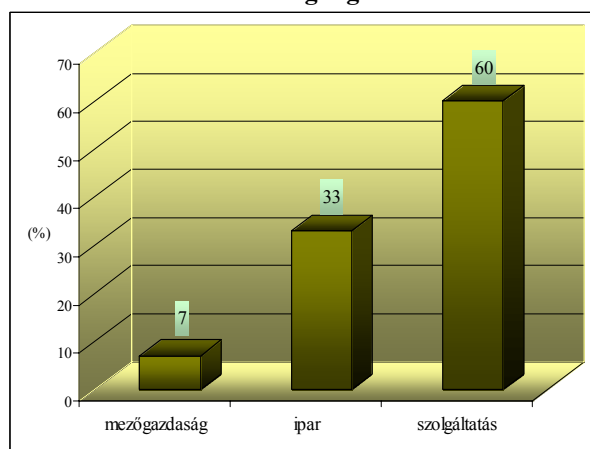

A vizsgált területen a születések száma hullámzó, egyértelmű trend nehezen mutatható ki, de inkább csökkenő tendenciát mutat. A halálozások száma mérsékelten nő. A két tényező összegződésének eredményeképpen – akárcsak az országban – enyhén növekvő természetes fogyás figyelhető meg. **Az oda- és elvándorlások száma a kistérségben egyaránt növekszik, a vándorlási egyenleg még pozitív, de értéke csökkenő.** Ez a térség dinamikájának is részben kifejezője. A fiatalok száma gyorsan, évi mintegy 400 fővel csökken, míg az időseké ennél lassabb ütemben emelkedik.

Az iskolai végzettségre vonatkozó statisztikák általánosságban kedvezőnek tekinthetők, és a trendek is megfelelő képet mutatnak.

A népesség gazdasági aktivitása sajnos alacsony, még az országos átlaghoz viszonyítva is kedvezőtlen értéket mutat. Kistérségi szinten 100 aktív keresőre 148 inaktív és eltartott jut (96.591 fő eltartott és inaktív, 64.589 fő foglalkoztatott).

A kecskeméti kistérség foglalkoztatási szerkezete

A foglalkoztatási szerkezetet tekintve a mezőgazdaságban dolgozik a keresők 7%-a, ami a térség ilyen irányú hagyományait, és a még ma is meglévő kedvező adottságait tekintve alacsonynak mondható (de a lassan változó piaci körülményeket kihasználva a csökkenés megállítható). Az iparban dolgozik a foglalkoztatottak 33%-a, míg a szolgáltatásokban 60%-a. A munkanélküliség enyhén csökkenő trendet mutatott 2007-ig, azonban a gazdasági válság miatt az elkövetkező években fel kell készülni a nagyobb arányú elbocsátásokra is. A női

munkanélküliség abszolút számban 1999-2007 között szinte minden évben meghaladta a férfiakét, ebben jelentős változás a jövőben sem várható.

A térségben a gazdaság mind az előállított GDP-t, mind a vállalkozások, a kiskereskedelmi üzletek és a vendéglátóhelyek számának növekedését alapul véve bővülőnek mondható, bár a bővülés üteme egyre csökkenő. Az épített lakások száma is gyors emelkedést mutatott 2003-ig, majd ezt követően stagnálást figyelhetünk meg, mely kedvezőtlenül érintette az építőipari vállalkozásokat.

A turizmus alapmutatói vegyes képet mutatnak. A kereskedelmi szálláshelyek száma 2000-2005 között mintegy 8%-kal bővült, ugyanakkor a vendégéjszakák száma 10%-kal, ezen belül a külföldi vendégéjszakák száma 24%-kal csökkent. A csökkenés hátterében egyértelműen a vendégszám jelentős visszaesése mutatható ki, mely – Tiszakécske és Lajosmizse kivételével – a kistérség minden települését érintette.

A kistérség településeinek társadalmi dinamikáját összességében kedvezőnek mondhatjuk (2001-es számítások alapján). Három község kivételével mindegyik funkciógazdagnak minősíthető. 1990-hez képest 2001-re négy település intézményi-funkcionális minősítése javult. A kistérségen belül Kecskemét meghatározó térségi vonzó szerepe a foglalkoztatás, a kereskedelmi-szolgáltatási és az egészségügyi ellátás, valamint a közoktatás területén mutatható ki legerősebben, de sokan veszik igénybe a hivatali szolgáltatásokat és a szórakozási lehetőségeket is. A hagyományos települések közötti funkcionális kapcsolatokon kívül mindenképpen ki kell emelni Kecskemétnek a jelentős külterületi, tanyás térségeivel történő szoros együttélését, melynek keretében, mintegy 13.000 fő mindennapi életében játszik meghatározó (irányító, szervező, ellátó és foglalkoztató) szerepet a város. Ennek a sajátos kapcsolatrendszernek a jövőbeli fejlesztése fontos feladatokat ró a településre.

1.3. Kecskemét helye a városhálózatban

1.3.1 Kecskemét helye a megyei jogú városok között

Kecskemét több mint 109 ezer lakosával nagyságrendben a hetedik helyet foglalja el a megyei jogú városok között. Az egyetlen Nyíregyháza kivételével csak régióközpont szerepkört is betöltő centrumok előzik meg a rangsorban.

Kecskemét a megyejogú városok összevetésében, a 1999-2005 között vizsgált tizennyolc tényező – társadalmi, gazdasági és infrastrukturális mutatók – alapján a város relatív helyezése a rang-sorrendben 8 mutató esetében javult, 5 esetben nem változott, míg 5 esetben romlott (1. táblázat).

A demográfiai jellegű adatokat tekintve – ezen városi körben – Kecskemét minden vizsgált időszakban az első három pozícióban található, ami azt jelzi, hogy stabil, lassan növekvő népességet tudhat magáénak, ráadásul a fiatalok aránya a népesség egészében – a romló mutatók ellenére – is kedvezőbb képet mutat, mint a megyei jogú városok többségében. A városban a hosszú idő óta tapasztalható pozitív vándorlási különbözet mögött nem csak a környezeténél lényegesen jobb foglalkoztatási lehetőségek húzódnak, hanem Kecskemét egyre javuló ellátási viszonyai és vonzó települési környezete.

A mutatókat vizsgálva Kecskemét kétarcúsága a legszembetűnőbb. A jövedelmi viszonyokat kifejező statisztikákban, mint például az 1000 lakosra jutó gépkocsik számában, vagy a lakáshelyzetre vonatkozóban az élmezőnyhöz tartozik, míg a műszaki infrastrukturális mutatók terén, (pl. csatornázottság, közműháló, belterületre jutó burkolt utak aránya) csak az utolsó helyeket foglalta el a vizsgált időszakban.

A vonalas (műszaki) infrastruktúra tekintetében megállapítható lemaradás nemcsak a városra, hanem egész Bács-Kiskun megyére jellemző. Ennek oka nemcsak a hosszú évtizedek óta – jellemzően mezőgazdasági területeken – elmaradó állami és beruházói ipar- és infrastruktúra-fejlesztésekben keresendő, hanem a vidéki területekre jellemző forráshiányban, illetve a lakossági tehervállalás (önerős beruházások) alacsony szintjében is. Az ivóvíz- és csatornahálózat szintre hozó fejlesztése néhány évvel ezelőtt elindult, melynek eredményeit a vezetékes vízzel történő ellátottság tekintetében már mérhetjük. Jelentős előrelépés várható a csatornázottság területén is, ahol az ISPA szennyvízprogram keretében kb. 7.000 ingatlan elérését valószínűsítették meg Kecskeméten és három szomszédos településén (Kerekegyháza, Ballószög, Helvécia). Ezek a fejlesztési eredmények azonban csak a 2007-2008-as statisztikai adatokban lesznek kimutathatók.

Kecskemét infrastrukturális helyzetének megítélését nagyban torzítja a külterületén fellelhető több mint 5.400 szórvány (tanya), ahol a felmerülő igényekkel nem tud lépést tartani az infrastruktúra-fejlesztés. Ezeken a területeken a közüzemi szolgáltatások kiépítése költségigényes és nehezen megvalósítható feladat.

A gazdasági mutatókat tekintve a város a középmezőnyben helyezkedik el, a munkanélküliségre vonatkozó adatok átlag körülinek mondhatók. Az 1.000 lakosra jutó vállalkozások és vendégéjszakák tekintetében szintén átlagos teljesítményű Kecskemét a megyei jogú városok sorában. Az elmúlt évek beruházásainak köszönhetően a kiskereskedelem és a vállalkozások száma, illetve teljesítménye alapján lassú javulás tapasztalható a városban. Ennek némileg ellentmond, hogy a regisztrált munkanélküliek száma az elmúlt években lassú emelkedést mutatott, ami elsősorban az alacsony végzettséget igénylő (mezőgazdasági, élelmiszeripari, építőipari) munkahelyek számának csökkenésével magyarázható.

Kecskemét összességében a fejlettségi és ellátottsági mutatók alapján a középmezőnyben található a megyei jogú városok közötti rang-sorrendben.

A megyei jogú városok néhány összehasonlítható adata alapján számított rang-sorrendek. Kecskemét helye a megyei jogú városok között.

(■ 1999-es helyezés, ▲ 2005-ös helyezés (előbbre) ▼ 2005-ös helyezés (hátrébb))

Mutatók	Mérték- egység	Érték 2005-ben	Kecskemét helyezése a megyei jogú városok között																						
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
Lakónépesség	fő	108 835							■																
Terület	km2	321,36			■																				
Vándorlási különbözet évi átlaga 1000 főre az elmúlt 10 évben	fő	2,04	■																						
Természetes szaporulat évi átlaga 1000 főre az elmúlt 10 évben	fő	-1,03		▲		■																			
Fiatalok aránya (a 0-14 évesek aránya a 60-x évesekhez)	%	83,28	▲	■																					
Munkanélküliek aránya a lakónépességben	%	3,12									■		▼												
Tartós munkanélküliek aránya a munkanélküliek között	%	48,72								▲		■													
Az elmúlt 10 évben épített lakások aránya a lakásállományban	%	10,29			■	▼																			
Közüzeti vízhálózatba bekapcsolt lakások aránya	%	98,62								▲													■		
1 km vízhálózatra jutó csatornázottság	km	0,36																					■	▼	
1 adófizetőre jutó évi nettó jövedelem (2004-es adat)	Ft	1 082 446									▲							■							
1000 lakosra jutó működő vállalkozások száma (2004-es adat)	db	108,72										▲				■									
1000 lakosra jutó kiskereskedelmi boltok száma	db	20,62									▲								■						
1000 lakosra jutó nap. tag. középiskolai tanulók száma	fő	76,39																	■		▼				
1000 lakosra jutó nap. tag. felsőoktatási hallgatók száma	fő	30,26														■									
1000 lakosra jutó vendégházak száma	db	866,3													■			▼							
1000 lakosra jutó működő kórházi ágyak száma	db	13,83															■								
1000 lakosra jutó személygépkocsik száma	db	351,73			▲		■																		

1.3.2. Kecskemét dinamikai típusának meghatározása

Az országos szintű fejlesztési dokumentumok alapján Kecskemét vidékies térségben elhelyezkedő, tanyás külterületekkel rendelkező városi központ, melynek az OTK regionális alközponti szerepet fogalmazott meg a Dél-Alföldi régióban. A város és térsége sem társadalmi-gazdasági szempontból, sem ipari szerkezetváltás szempontjából, sem pedig vidéki jellege miatt nem tekinthető elmaradottnak, így kedvezményekre, térségi támogatásra nem jogosult.

A város azonban a Duna-Tisza-közi Homokhátságon, környezetileg érzékeny (a szárazodásnak leginkább kitett) területen fekszik, mely tényezőt a város jövőbeli fejlesztéseinél, s esetleges támogatási lehetőségeknél figyelembe kell venni.

Kecskemét a megyei jogú városok sorában egy demográfiailag kedvező helyzetben lévő, lakosságszámát emelni tudó, s környezete számára élhető, vonzó település. Intézményi ellátottsága megfelelő, regionális szerepkörei azonban még nem letisztultak.

Demográfiai jellemzők

Forrás: KSH TSTAR, 2005	Lakónépesség változása 2000–2005, %	Fiatalok aránya (0-14 évesek aránya a 60-x évesekhez), %, 2005	Természetes szaporulat évi átlaga 1000 főre az elmúlt 10 évben, fő, 1996-2005	Belföldi vándorlási különbség évi átlaga 1000 főre az elmúlt 10 évben, fő, 1996-2005
Kecskemét	101,13	83,28	-1,030	2,039
Dél-Alföld	97,60	69,60	-5,158	-0,486
Ország	98,79	73,23	-3,927	0,000

A város az infrastruktúra területén felzárkóztató fejlesztéseket végez napjainkban, hogy mind környezeti, mind gazdasági szempontból utolérje régiós vetélytársait. A fejlesztések következtében az infrastruktúrával összefüggő háttérfeltételek már nem képezhetik akadályát a város további fejlődésének.

Infrastrukturális jellemzők

Forrás: KSH TSTAR, 2005	Az elmúlt 10 évben épített lakások aránya a lakásállományban, %, 1996-2005	Közütemi vízhálózatba bekapcsolt lakások aránya, % 2005	1 km vízhálózatra jutó csatornázottság, km 2005	1000 lakosra jutó távbeszélő fővonalak száma (ISDN vonalakkal együtt), db, 2005
Kecskemét	10,29	98,62	0,360	372
Dél-Alföld	4,53	88,71	0,375	267
Ország	7,07	93,99	0,568	343

A város jelentős gazdasági potenciállal rendelkezik a régió belül, magas a vállalkozási sűrűség, kedvező a kiskereskedelmi ellátottság, s több jelentős foglalkoztató is képviselteti magát a városban. A város turisztikai adottságait és programjait ma még nem tudja megfelelően kihasználni. Éppen ezért jelentős fejlesztéseket igyekszik megvalósítani a turisztikai vonzerő növelése érdekében, hogy idegenforgalmi szerepkörét erősíteni tudja.

Gazdasági jellemzők

Forrás: KSH TSTAR, 2005	1000 lakosra jutó működő vállalkozások száma (2004-es adat), db	1000 lakosra jutó kiskereskedelmi boltok száma, db 2005	1000 lakosra jutó vendégszúkák száma, db 2005	Munkanélküliek aránya a lakónépességben, % 2005
Kecskemét	109	21	866	3,12
Dél-Alföld	73	17	818	4,64
Ország	86	17	1959	4,08

Kecskemét élhető város. Kulturális és építészeti értékei kiemelkedők. A város lakosságának jövedelmi viszonyai – ha kisebb nagyobb hullámzásokkal is, de – javulnak, s kezdik közelíteni a régiós központok lakosaiét. Megfelelő az egészségügyi és oktatási háttér, melyek folyamatos fejlesztése azonban kulcskérdés, mind a befektetők vonzása, mind a lakosság helyben tartása szempontjából. Kecskemét erős civil élettel rendelkezik, s számos lehetőség adódik a szabadidő eltöltésére a sport, a szórakozás, a kultúra és a természetjárás területén egyaránt.

Az életminőséggel összefüggő jellemzők

Forrás: KSH TSTAR, 2005	1 adófizetőre jutó évi nettó jövedelem (2004-es adat), ezer Forint	1000 lakosra jutó személygépkocsik száma, db 2005	1000 lakosra jutó működő kórházi ágyak száma, db 2005	1 beiratkozott olvasóra jutó kölszönzött könyvtári egységek száma, db, 2005
Kecskemét	1082	352	14	13
Dél-Alföld	880	271	7	19
Ország	1037	287	8	21

1.3.3. Kecskemét funkcionális sokszínűsége

Kecskemét települési funkciói sokrétűek. A Duna-Tisza-közi homokhátság legnagyobb központjaként közép- és felsőfokú funkciók egész sorát biztosítja a közigazgatás, az oktatás, az egészségügy, a kereskedelem és szolgáltatás, a kultúra és a szabadidő eltöltése területén a város lakosainak éppen úgy, mint az 50 km-es ellátó körzetének népessége számára.

Kecskemét, mint közlekedési csomópont

Kecskemét fekvéséből adódóan már a középkor folyamán fontos kereskedelmi út mellett feküdt, vásárszedő- és vásározóhelyként tartották nyilván a krónikák. A város közlekedésföldrajzi helyzete előnyös. A legjelentősebb tranzit és közúti forgalmat az észak-dél irányú 5-ös számú főút és az M5-ös autópálya bonyolítja le, ami Kecskemét számára a főváros és Szeged, illetve a szerb határ között biztosít közúti kapcsolatot. A kelet-nyugati irányú forgalom a Dunaföldvárt Kecskeméttel összekötő 52-es úton történik, amely a déli elkerülőben, a 44-es útban folytatódva Békéscsaba és a román határ fele teremt összeköttetést. A város harmadik legfontosabb közúti kapcsolatát a város területéről induló 441-es Nagykőrös-Cegléd fele haladó út, illetve a város elkerülő szakaszáról induló 54-es főközlekedési út képezi, amely Soltvadkerten keresztül a megye déli területeit tárja fel. A távlati tervekben két fontos autópálya fogja még érinteni a várost, az egyik az M8-as Veszprémet-Szolnokkal összekötő szakasz, valamint az M44-es jelű autópályát, amely a várost Békéscsabával, illetve a román határral fogja összekötni, amely várhatóan jelentősen megnöveli Kecskemét potenciális logisztikai szerepkörét.

A város kedvező közlekedésföldrajzi helyzetét bizonyítja, hogy viszonylag korán 1853-ban kiépült az első vasúti vonala Cegléd-Kecskemét-Kiskunfélegyháza között, amit követett a Kecskemét-Fülöpszállás (1895), a Kecskemét-Tiszaug (1896), a Kecskemét-Lajosmizse és a Kecskemét-Kerekegyháza (1905), majd két keskeny-nyomtávolságú (Kecskemét-Kiskunmajsa 1928; Törökfői-Kiskőrös 1950) vonalak megnyitása. Jelenleg utas és teherforgalmi szempontból is a legfontosabb és legforgalmasabb szakasz a Budapest-Cegléd-Kecskemét-Szeged vonal, mely a szerbiai helyzet normalizálódásával az Európai Unió fontos déli irányú vasúti folyosójává válhat.

Említést kell még tenni a város repülőtéréről is, amely jelenleg kizárólag katonai célokat szolgál, éppen ezért a Magyar Honvédséggel együttműködve vizsgálni szükséges a

fejlesztések további irányait, illetve a vegyes (részben polgári célú) hasznosítás jövőbeli lehetőségeit.

Kecskemét közigazgatási szerepköre

A város 1950. január 1-e óta tölt be megyeszékhely funkciót. A közigazgatási szerepkör bővülése számos megyei hatókörű szervezet és hatóság letelepítését, illetve az igazságszolgáltatási funkciók megjelenését eredményezte. Napjainkban 5 regionális szintű államigazgatási szervezet, 10 államigazgatási szervezet megyei hivatala, 4 bíróság és egy természetvédelmi szervezet (a Kiskunsági Nemzeti Park) székhelye található Kecskeméten. A város közigazgatási, hivatali szerepköre azonban az eddig felsoroltaknál is sokrétűbb, hiszen az Állami Erdészeti Szolgálatnak, az Állami Közútkezelő Kht.-nak és az ÁNTSZ-nek is van helyi szervezete. Mint ahogy a városban található az APEH megyei igazgatósága, valamint a Kereskedelmi és Iparkamara, illetve az Agrárkamara megyei központja is. A megyei szervezetek sorát bővíti továbbá a Növény- és Talajvédelmi Szolgálat, az Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Állomás, a Közoktatási Szakszolgálat Gyermekvédelmi intézménye is, de számos más megyei hatókörű igazságügyi, pedagógiai, szociális és érdekvédelmi szervezet központját találjuk meg a városban.

Megállapítható tehát, hogy a város – a nem túl erős regionális igazgatási funkciók ellenére – a térség meghatározó közigazgatási központja, melyet a jövőben tovább kíván erősíteni, elsősorban a Vidékfejlesztés területén.

A Dél-Alföldi Regionális Államigazgatási Kollégium kecskeméti szervezetei és a kecskeméti székhelyű bíróságok

Regionális szintű igazgatásban résztvevő szervezetek
Nemzeti Közlekedési Hatóság Dél-Alföldi Regionális Igazgatósága OMMF Dél-Alföldi Regionális Munkavédelmi Felügyelőség OMMF Dél-Alföldi Regionális Munkaügyi Felügyelőség Magyar Államkincstár Dél-Alföldi Regionális Igazgatóság Vám- és Pénzügyőrség Dél-alföldi Regionális Nyomozó Hivatala
Megyei szintű igazgatásban résztvevő szervezetek
Dél-alföldi Regionális Közigazgatási Hivatal Bács-Kiskun Megyei Kirendeltsége Bács-Kiskun Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Bács-Kiskun Megyei Földhivatal Bács-Kiskun Megyei Egészségbiztosítási Pénztár Bács-Kiskun Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Bács-Kiskun Megyei Rendőr-főkapitányság Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Bács-Kiskun Megyei Kirendeltsége Bács-Kiskun Megyei Igazságügyi Hivatal Nemzetbiztonsági Hivatal Bács-Kiskun Megyei Kirendeltsége Bács-Kiskun Megyei Védelmi Bizottság Elnöke
A természetvédelem területén tevékenykedő területi szerv
Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság
Bíróságok
Bács-Kiskun Megyei Bíróság Bács-Kiskun Megyei Bíróság Cégbírósága Kecskeméti Városi Bíróság Kecskeméti Munkaügyi Bíróság

Kecskemét oktatási szerepköre

Kecskemét közoktatási hálózata megfelelően kiépült, mely az ezredforduló óta nagy átalakuláson ment keresztül. Legnagyobb változások a középfokú oktatás területén mentek végbe, ahol bővült a középiskolai feladat-ellátási helyek száma (17-ről-24-re), azok oktatási kínálata, s mintegy 14%-kal növekedett a középiskolás diákok száma, így a város intézményeiben napjainkban, mintegy 8.200 fiatal tanul. Az oktatás szerkezete és a képzési területek is módosultak az elmúlt években. Erősödött a városban a közgazdasági, az informatikai, a művészeti és a nyelvi képzés. A helyi gazdaság igényeinek kielégítése érdekében Térségi Integrált Szakképzési Központ jött létre, amely a már meglévő széles oktatási kínálat mellett, új szakmacsoportokban (Építészet, Közlekedés, Elektrotechnika-elektronika, Könnyűipar, Faipar, Kereskedelem-marketing, Üzleti adminisztráció, Környezetvédelem-vízgazdálkodás, Mezőgazdaság, Szakmai idegen nyelv) indított be képzéseket.

A város életében szintén meghatározó szerepet játszik a főiskola, mely jelenleg három karral (Tanítóképző Főiskolai Kar, Kertészeti Főiskolai Kar, Műszaki Főiskolai Kar) működik. A műszaki területen gépészmérnöki, mérnök informatikus és műszaki menedzser szakokon folynak a képzések. A kertészeti karon gazdasági és vidékfejlesztési agrármérnöki, kertészmérnöki, környezetgazdálkodási agrármérnöki és mezőgazdasági menedzser-asszisztens szakirányokra lehet beiratkozni, míg a tanítóképző karon óvodapedagógusokat, tanítókat és ifjúságsegítőket képeznek. Színesíti a város főiskolai kínálatát néhány más városban székelő felsőoktatási intézmény egy-egy kihelyezett tanszéke, illetve szakképzése is. A Szegedi Tudományegyetem a Károli Gáspár Református Egyetemmel közösen Állam és Jogtudományi képzést folytat levelező rendszerben, a Gábor Dénes Főiskola elsősorban műszaki és informatikai területeken távoktatási formában hirdet képzéseket, míg a Nyugat-Magyarországi Egyetem Alkalmazott Művészeti Intézet Szilikátművészeti Tanszéket üzemeltet a városban. A város felsőoktatási intézményeiben nappali, levelező és távoktatási formában együttesen jelenleg mintegy 6.100 diák tanul. A város felsőoktatási pozíciói azonban gyengülni látszanak, ezért a jövőben is támogatni kell minden olyan kezdeményezést, amely elősegíti a város felsőoktatási kínálatának növelését, a gazdasági, kutatás-fejlesztési és oktatási intézmények kapcsolatának megerősítését, a vállalkozások innovatív képességének, valamint a város hazai és nemzetközi megítélésének javítását.

Kecskemét kulturális sokszínűsége

A város méltán büszke történelmére, kreatív alkotóira (Katona József, Kecskeméti Végh Mihály, Kodály Zoltán, Mathiasz János, Kocsis Pál), épített örökségére, a társadalmának nyitottságára, türelmére és vallási toleranciájára, melynek legékezebb példája és jelképe az együvé tartozását szimbolizáló kecskeméti főtér is, ahol a négy felekezet (katolikusok, reformátusok, evangélikusok és zsidók) egymás szomszédságában építette fel templomait. Kecskemétnek gazdag hagyományai vannak a kultúra ápolásában, létrehozásában és közvetítésében, melynek elismeréseként 2006-ban a Kultúra Magyar Városa Címet kapta.

A város kulturális kínálata gazdag. A kultúra közvetítéséhez szükséges intézményi háttér kiterjedt és sokelemű. A város kulturális intézményei közül nem egy országos hírű és szakmailag elismert. Ezek közül mindenképpen ki kell emelni a több díjjal is rendelkező Katona József Megyei Könyvtárat, az Erdei Ferenc Kulturális és Konferencia Központot, a Kecskeméti Ifjúsági Otthont és a Kecskeméti Képtárat (Cifrapalota), melyek amellet, hogy magas színvonalon biztosítják a különböző közgyűjtemények megtekintését, aktívan szerepet vállalnak a kecskeméti hagyományok ápolásában és a helyi kultúra szervezésében is. A város nyitottságát jól jelzi, hogy több mint egy tucat külföldi várossal alakított ki testvérvárosi, vagy partnervárosi kapcsolatot, létrehozta a Kecskemét-Aomori Baráti Kört, mely a Japán

kapcsolatokat ápolja, valamint ösztönözte a Dán Kulturális Intézet és a Görög Kulturális Örökségvédelmi Hivatal városban történő letelepedését is.

A város országos jelentőségű kiállításokkal és bemutatóhelyekkel is rendelkezik, mint például a Magyar Fotográfiai Múzeum, a Magyar Naiv Művészek Múzeuma és a Szókraténusz Játékmúzeum. A város azonban nem csak a kiállító és kultúra közvetítő intézményeiről híres, hanem a művészeti alkotóműhelyeiről is. A város színházi életét a Katona József Színház és a Kelemen László Kamaraszínház művészei és előadásai határozzák meg. A város színházi életének érdekes színfoltját képezi azonban a Ciróka Bábszínház is, mely elsősorban a fiatalabb korosztályokat szólítja meg.

Kiemelkedő a város „kézműves” hagyománya, melynek legjelesebb központjai a Nemzetközi Kerámiastúdió, a Zománcművészeti Alkotóműhely, a Kecskeméti Alkotóház Művésztelep, a Kecskeméti Textilművészeti Alkotóműhely, és a rajzfilm munkáiról híres Kecskeméti Film Kft.

A széles kulturális kínálatából a városnak a legnagyobb ismertséget a Kodály-életműhöz és módszerhez kapcsolódó tudás gondozása, közvetítése és a zene szeretete hozta, melynek két kiemelkedő központja a Kodály Iskola és a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézete, melynek mestertanfolyamai, szemináriumai és koncertjei méltán világhíresek.

Kecskemét kulturális programkínálata is gazdag. A legjelentősebb eseményei közül kiemelkedik a Kodály Művészeti Fesztivál, a Nemzetközi Kodály Szeminárium, az Európa Jövője Nemzetközi Gyermektalálkozó (Csiperó), a Nemzetközi Zománcművészeti Alkotótábor, a Nemzetközi Kerámia Stúdió szimpóziumai, a Kecskeméti Animációs Filmfesztivál, a Kecskeméti Népzenei Találkozó, a Kecskeméti Tavaszi Fesztivál, a Kecskeméti Nyári Fesztivál és a Hírös Hét Fesztivál.

A vázlatos kép alapján is látható, hogy Kecskemét kulturális értékei városfejlesztő erővel bírnak, melyek kiváló lehetőségét és alapját képezhetik az ilyen irányú fejlesztési elképzeléseknek.

Kecskemét, mint élhető város

Kecskemét emberközpontú élhető város. Az elmúlt évtizedben jelentős fejlesztések mentek végbe az egészségügy területén. Kecskemét lakossága számára 45 felnőtt háziorvosi, 22 gyermek háziorvosi és 17 fogorvosi rendelő áll rendelkezésére, ahol 2007 folyamán több mint 680.000 embert láttak el. A város kórházaiban több mint 30 féle szakrendelés biztosított, a betegápolást mintegy 1400 ágyon közel 1000 fős egészségügyi személyzet biztosítja.

Meghatározó a város sportélete, Kecskemét közel 100 bejegyzett sportszervezettel rendelkezik. A város kiemelten támogatja a sportot, s nem csak a versenysportot, hanem a gyermek- és ifjúsági szervezeteket, az utánpótlás-nevelés működését, szabadidősportot, a fogyatékosok sportját, valamint a sportrendezvényeket, az olimpiai felkészülést és a sport népszerűsítését is. A város sportlétesítményekkel jól ellátott (labdarúgó stadion, sportcsarnokok, fedett uszoda, tenispályák, gokart centrum, stb.), mely nem csak a sportolók, de a város lakosságának igényeit is kiszolgálják.

A város azonban nem csak a sportra, hanem a környezet- és természetvédelemre is kiemelten figyel. A városban működik a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatósága, mely jelentős szerepet tölt be a környezeti tudatformálásban. Számos bemutatót és kiállítást szerveznek, információkkal szolgálnak, ezen kívül terepbejárásokat tartanak, túrákat szerveznek. A lakossággal történő minél intenzívebb kapcsolattartást a Természet Háza látogatóközpont biztosítja a környezet- és természetvédelmi szakemberek számára.

Kecskemét kereskedelmi és szolgáltatási ellátottsága kiemelkedő. A jelentősebb kiskereskedelmi láncok majd mindegyike (Auchan, Tesco, Penny Market, Lidl, CBA, Plus, Match, Metro, Baumax, Praktiker, stb.) képviselteti magát a városban.

Kecskemét, mint foglalkoztatási központ

Kecskemét Bács-Kiskun megye legnagyobb munkaadója, a foglalkoztatottak száma meghaladja a 46.000 főt. A megye összes regisztrált vállalkozásának több mint 30%-a (16.400 db) a városban működik. Az egyéni vállalkozások száma meghaladja a 9.600-at. Bács-Kiskun megye 43 – árbevétele alapján – legnagyobb vállalata közül 22-nek a központja Kecskeméten található. A 250 főnél többet foglalkoztató működő vállalkozások száma 16 db. A legnagyobb foglalkoztatók között ipari és kereskedelmi cégeket találunk, mint például a Digital Disc Drives Kft (1.411 fő), a Phoenix Mecano Kft. (948 fő), az Univer-Coop Zrt (715 fő), vagy a Knorr-Bremse (668 fő). A kedvező vállalkozási sűrűségnek és a városban található nagy foglalkoztatóknak köszönhetően Kecskemét munkanélküliségi helyzete térségénél lényegesen kedvezőbb. A kedvező foglalkoztatási helyzet fenntartása a város kiemelkedő feladatai közé tartozik, ezért jelen döntéseivel már a jövőjét kívánja építeni. Kecskemét városa csökkentette a helyi iparűzési adót, új ipari területek kialakítását határozta el, s döntéseivel elő kívánja segíteni a hagyományos iparágainak (élelmiszeripar, nyomdaipar, műanyagipar, gépgyártás) fennmaradását, s további erősödését, valamint a magas hozzáadott értéket előállító gazdasági szervezetek (környezetipar, elektronikai ipar, egészségipar, logisztika) városban történő letelepedésének támogatását.

1.3.4. Kecskemét foglalkoztatási szerepköre

Kecskemét város lakosságának **gazdasági aktivitásában** a rendszerváltás óta számottevő változás ment végbe. Az 1990-es és a 2001-es népszámlálás között a népességszám jelentős bővülése ellenére csökkent a foglalkoztatottak száma, ugyanakkor nőtt a munkanélküliség és az inaktív keresők száma is.

A legutóbbi pár évben a város bővülő gazdaságának, s néhány nagyobb beruházásnak **köszönhetően javultak a foglalkoztatási mutatók**. A bővülés dinamikája azonban csak mérsékelt hatást tudott gyakorolni – a térségre jellemző, hagyományosan alacsony – foglalkoztatási szintre, így a foglalkoztatottak 42%-os aránya, valamint a teljes lakossághoz viszonyított – meglehetősen magas – több mint 3%-os munkanélküliségi ráta, Kecskemétet a megyei jogú városok rangsorában a 14. helyre sorolja.

A népesség gazdasági aktivitása Kecskeméten 1990-2005

	Lakosságszám	Foglalkoztatott	Munkanélküli	Inaktív kereső	Eltartott
	(fő)				
1990	102.516	47.256	1.208	21.696	32.356
2001	107.749	43.835	3.796	28.875	31.243
2005	108.363	46.199	3.702	26.980	31.482

Forrás: KSH Népszámlálás 1990, 2001 és Mikrocenzus 2005.

A rendszerváltást követő gazdasági átalakulásnak köszönhetően megváltozott a város **foglalkoztatási szerkezete**. Míg 1990-ben Kecskemét egy, a mezővárosi múltját is tükröző ipari-agrár város volt, magas mezőgazdasági (11,2%) és ipari (38,4%) foglalkoztatási aránnyal, addig napjainkra a foglalkoztatás – a mezőgazdaság válságának, és azt követő átalakulásának, a nagyipar leépülésének és a szolgáltatói szektor előretörésének köszönhetően – folyamatosan átalakult. A változás legérzékenyebben, a leginkább kiszolgáltatott mezőgazdaságot (megszűnő TSZ-ek, rossz értékesítési körülmények, elégtelen mértékű támogatások) érintette, ahol a munkaképes korú lakosság már csak 2,8%-a dolgozik. Az

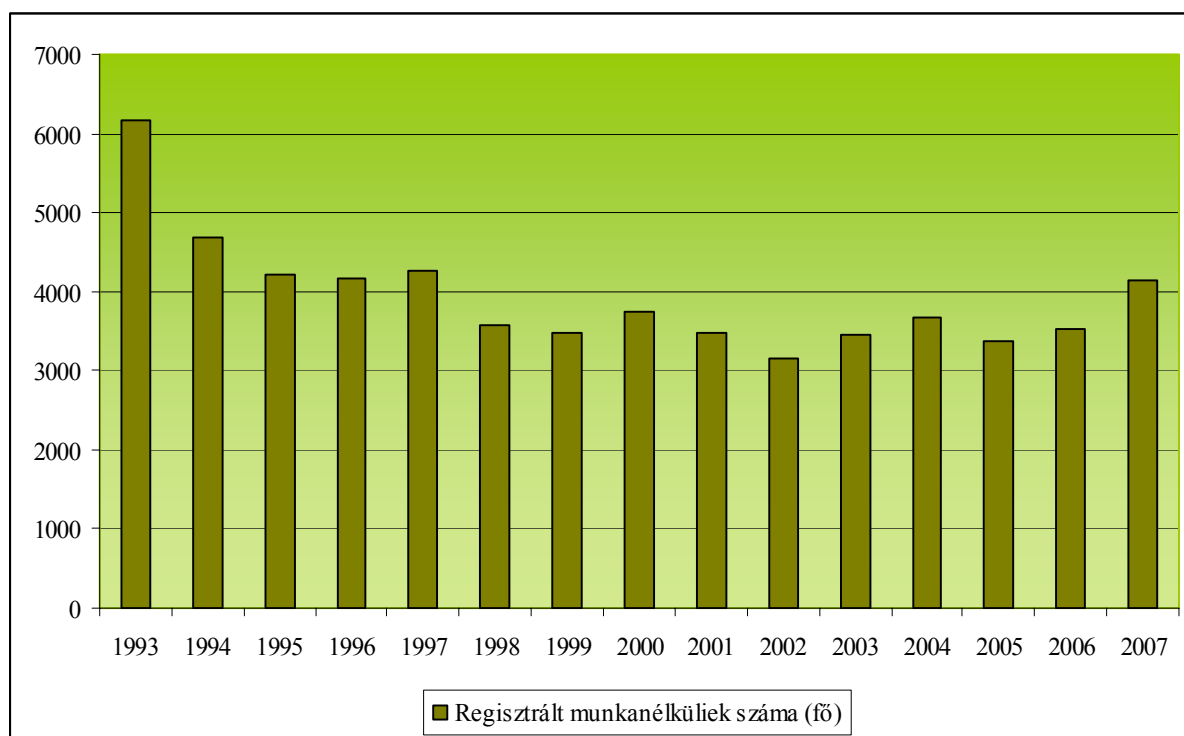

elmúlt bő egy évtizedben nagymértékben csökkent az ipari foglalkoztatottak aránya is (30,5%), melynek háttérében a szocialista nagyipar helyébe lépő, kisebb élőmunkaerőt igénylő modernizált termelés áll. **A mezőgazdaság és az ipar lecsökkent foglalkoztatási igényével szemben a város tercier szektorában óriási munkaerő bővülés játszódtott le.** A korábbi 50,4%-ról a foglalkoztatottak aránya 66,7%-ra nőtt, köszönhetően a kereskedelem és a vendéglátás térnyerésének, a magas szintű pénzügyi és gazdasági szolgáltatások megjelenésének, valamint az informatikai és média ágazat megerősödésének. Ez a tendencia várhatóan a jövőben is folytatódni fog, így a tercier szektorban foglalkoztatottak aránya néhány éven belül meghaladhatja a 70%-ot.

A város és szűkebb környezetének gazdasági átalakulása 1990 és 2007 között nem volt zökkenőmentes, melyet érzékletesen mutat a kilencvenes évek elején megjelenő, majd az évtized végétől napjainkig egy alacsonyabb szinten (3.000-4.000 fő között) stabilizálódó munkanélküliség.

A munkanélküliek számának alakulása Kecskeméten, 1993-2007

Forrás: KSH TSTAR 1993-2003, Bács-Kiskun Megyei Munkaügyi Központ 2004-2007.

Figyelembe véve a város növekvő lakosságszámát, a 2007-es teljes népességben mért 3,7%-os **munkanélküliség** ugyan nem tűnik magasnak, de az utóbbi két évben a munkanélküliek száma lassú, folyamatos emelkedést mutat, mely a megyei jogú városok rangsorában egyre romló pozícióba helyezi Kecskemétet.

A **munkanélküliség szerkezete** is komoly problémát jelent. A 2007-es munkaügyi adatokból megállapítható, hogy magas a 45 év feletti regisztrált munkanélküliek száma (1.433 fő), illetve a munkanélküliek jóval több mint egyharmad része (1.645 fő) nem rendelkezik semmilyen szakmával. A fentiek következtében jelentős a tartós munkanélküliség, 1.328 kecskeméti lakosnak 365 napnál hosszabb ideje nincs állása. Magas a járadékra jogosultak (1.616 fő) és a rendszeres szociális segélybe részesítettek (1.422 fő) száma, mely jelentős terheket ró a városi költségvetésére, és sürgeti egy átfogó gazdasági-, szakképzési és foglalkoztatási stratégia elkészítését.

